

Aleksandr Zavolokinin puhe

Haluan ilmaista kiitollisuuteni kahdeksannen suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin järjestäjille mahdollisuudesta esiintyä kahden maan ammattilaisten edessä ja jakaa muutama meitä kaikkia askarruttava ajatus.

Kulttuurin asemaa sivilisaatiossa on mahdotonta yliarvioida. Juuri kulttuuri on muotoilemassa sosiaalista persoonaa, joka omien arvojensa kautta muokkaa aikansa kulttuurin ulottuvuuksia.

Nuorisoa ja kulttuuria ei voi sivilisaation käsitteinä erottaa toisistaan; niihin liittyvät ongelmat ja yhteistyö ovat erittäin ajankohtaisia aina ja kaikissa yhteisöissä. Kuten tiedetään, kulttuuri siirtyy sukupolvelta seuraavalle edelläkävijöiden kokemuksen kautta. Tätä kutsutaan *jatkuvuudeksi*.

Jossain määrin jatkuvuuden käsite voidaan käsittää siirtymämekanismien ytimeksi ja kulttuurin uudelleenluomiseksi. Nämä mekanismit vaikuttavat myös siihen, miltä ihmiskunnan historia näyttää.

Kasvatus, siis persoonan muokkaaminen sosiaalisesti, suoritetaan pääpiirteissään kahden sosiaalisen instituutin toimesta – perheen ja koulun. Valtio rakenteensa, keinojensa ja metodiikkansa vuoksi keskittää perusponnistukset juuri näihin kahteen instituuttiin, ja myös tilaan, jota kutsutaan termillä *vapaa-aika*.

Tässä yhteydessä valtion päätehtävänä on turvata sellaiset olosuhteet, joissa kyetään ratkaisemaan perheen ja koulun perusongelmat ja pyritään kohti yhteiskunnan täysipainoista eheytymistä. Valtion tulee huolehtia siitä, että kulttuurista nauttiminen on mahdollista kaikille sosiaalisille kerroksille, kulttuuritarjonta on laajaa ja että se on taiteellisesti ja moraalisesti laadukasta. Juuri tähän perustuu Venäjän kulttuuriministeriön ja sen alaisuudessa toimivien virastojen toimintaideologia, -strategia ja -taktiikka.

Edellä mainittujen tehtäviä pyrkii ratkomaan liittovaltion *Venäjän kulttuuri* -ohjelma (ohjelma tukee sekä nuorisoa että venäläistä taidetta). Tämän lisäksi on käynnissä joukko Venäjän kulttuuriministeriön tai sen alaisuudessa toimivien virastojen valtuuttamia kulttuuriohjelmia. Myös eri järjestöt ja yritykset pyrkivät tukemaan kulttuuria. Ohjelman nuorisopolitiikkaa käsittelevään toimintaan voi tutustua Internet-sivuilla.

Ihmiskunta nousee kehityksessään aina ongelmiansa yläpuolelle ja löytää niihin ratkaisutavat, jotka puuttuivat edellisiltä sukupolvilta. Jatkuvasti kiihtyvän teknologisen kehityksen vuoksi näitä ongelmia tulee enemmän ja ne muuttuvat kärjistyneemmiksi.

Tänä päivänä yksi kulttuurin päähaasteista on ehdottomasti informaatioympäristön globalisaatio. Todisteina yhteiskunnan pelosta ja tietokehityksen tulevista ulottuvuuksista toimii myös tämä keskustelu.

Internet aiheutti merkittäviä muutoksia kulttuurissa. Uusi kulttuurin laji – virtuaalinen – syntyi. Alkuaikoina koko maailman käsittävän verkon päätehtävänä pidettiin tiedon nälän tyydyttämistä, mutta viime vuosina on alkanut sekä syntyä että kehittyä kulttuuritoiminnan uusia muotoja.

Ajallisten ja maantieteellisten esteiden poistaminen tietyistä kulttuuritoiminnoista aiheutti kuuluisan sekasorron kulttuuriyhteisöiden vakiokäytännöissä. Tänä päivänä kulttuurin nälkä voidaan tyydyttää silmänräpäyksessä missä tahansa ihminen onkin, mutta vastuu, teknologiasta huolimatta, on yhä ihmisellä. Samalla huomaamme, että interaktiivisen yhteyden teknologinen kehitys vähitellen siirtää tämän vastuun ihmiseltä Internetille. Näin sivistys ja tietyllä tasolla opetuskin, molemmat tärkeitä kulttuuri-instituuttien toiminnalle, muuttuvat vähitellen osaksi koko maailman kattavaa tietoverkkoa.

Tänä päivänä nimenomaan Internet, ei sanomalehdet, radio tai televisio, on varmin tapa kiinnittää opiskelijoiden huomio informaatiovirtaan. Tämä selviää opiskelijoita haastatelleista yhteiskunnallisten järjestöjen suorittamista tutkimuksista. Kolmannes vastaajista ilmoitti, että käyttää Internetiä vähintään 10 tuntia viikossa, ja joka viides viettää joka viikko Internetissä yli 20 tuntia.

Erityisen puoleensavetävänä ominaisuutena Internetissä on *on line* -palvelut, ja nuoret käyttävätkin paljon tätä mahdollisuutta. Yleisen innostuksen yllättävänä seurauksena oli spesifit ja usein negatiiviset muutokset kielessä ja sen osaamisessa. Minun on pakko huomauttaa, että arvioiden mukaan ainoastaan 0.5 % Internetistä voidaan laskea kuuluvan suoraan kulttuurista tiedottamiseen ja valistamiseen.

Internetin erityispiirteenä on sen itsesäätelevä luonne. Virtuaalinen maailma ei ole minkään valtion omaisuutta, ja se kehittyy vain omien lakiansa mukaan. Vaikka yhteiskunta tunnustaa Internetin faktisen riippumattomuuden, se ei kykene ymmärtämään, että yksilöt ja yhteisöt edistäessään itsekkäitä tai kapea-alaisia tavoitteitaan voivat hyväksikäyttää tätä riippumattomuutta. Vaikka Internet on laajentunut nopeasti ja se tarjoaa riippumattomana rajattomasti mahdollisuuksia, yhteiskunta ei kuitenkaan kykene arvioimaan siitä koituvia seurauksia. Yhteiskunnan ja Internetin suhde muistuttaakin metsästäjän ja jäniksen suhdetta.

Valitettavasti ne esitykset, joita informaatioelimet tekevät valtiolle, vastaavat harvoin nykypäivän tarpeita. Teknisen kehityksen pysäyttäminen on mahdotonta, mutta nuorelle ihmiselle voidaan luoda sellaiset olosuhteet, joissa hän saa mahdollisimman paljon positiivisävyistä informaatiota. Tämän kaltainen informaatio on apuna kasvatuksessa, se vahvistaa yleisinhimillisiä arvoja, kehittää aktiiviseksi kansalaiseksi ja luo halun toimia yhteiskunnan parhaaksi.

Nykyisin on käynyt yhä selvemmäksi, että valtion tulee huomioida Internetin asema ja tajuta, että ilman selkeää suunnitelmaa ja sopivia taloudellisia olosuhteita virtuaalimaailman vahingollisten seurausten minimointi epäonnistuu. Internetin ja sen käyttöön liittyviä oikeudenvastaisia toimia tutkitaan, mutta henkilön ja tiedon vapaus jäävät huomiotta.

Ongelma on mahdollista ratkaista kokonaisvaltaisesti. Ennen kaikkea nuorison informaatiokulttuuriin tulee panostaa, sen kykyä käyttää olemassa olevia resursseja ja keinoja tulee kehittää, ja teknisiä saavutuksia tulee käyttää myös uuden informaatiotekniikan hyväksi. Lasten ja nuorison turvallisuus tulee taata teknisillä keinoilla ja valvonnalla. Tehokkain keino Internetin käyttäjien huomion saamiseksi on korkealaatuisen materiaalin käyttö, joka tarjoaisi vaihtoehdon nykyiselle moraalisesti epäilyttävälle mutta tavattomasti nuorisoa kiinnostavalle aihevalikoimalle.

Järjestelmämuutokset vaikuttavat entistä aktiivisemmin ja selvemmin koko maailman kulttuurielämään. Tietoyhteiskunta muuttuu kaikkialla maailmassa, ja kulttuurielämän rakenteita ja strategioita on aika tarkastella kunnolla. Voimistuvan virtuaalimaailman puitteissa myös valtion on panostettava kulttuuriyhteiskuntaan.